

Ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnou seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga kavandatakse muudatuste eesmärk on koondada erinõuetega majandustegevuse andmed ühte registrisse, et tagada tõhusam andmete haldamine, vähendada halduskulusid ja turvariske. Selleks viiakse teenindajakaartide taotluste menetlemine ja väljastamine ning nende haldamine (edaspidi *andmekoosseis*) üle riiklikust ühistranspordiregistrist (edaspidi *ÜTRIS*) majandustegevuse registrisse (edaspidi *MTR*). Transpordiametile kaasnevad ÜTRIS-es andmekoosseisu majutamisega tõsised turvariskid, kuna süsteem on aegunud ja hooldamata. Aegunud ja hooldamata andmekoosseisu jätkuv majutamine ohustab ka teisi Transpordiametis kasutusel olevaid süsteeme, mis asuvad samas klastris. Seetõttu lõpeb teenindajakaartide praegusel viisil avalikkusele näitamine.

Praegu taotletakse ja menetletakse teenindajakaarte MTR-is, kuid füüsiliste kaartide väljastamine, haldamine ja avaldamine toimub ÜTRIS-es. Väljastatud teenindajakaarte oli samuti võimalik leida ÜTRIS-es. Selline killustatus suurendab nii riigi kui ka ettevõtjate haldus- ja töökoormust.

Muudatuse tulemusel viiakse teenindajakaartide taotlemine, väljastamine ja nende üle arvestuse pidamine üle MTR-i. See vähendab registreerivate dubleerivat haldamist, parandab andmete turvalisust ning lihtsustab asjaajamist nii riigi kui ka ettevõtjate jaoks. Muudatusega väheneb ettevõtjate halduskoormus.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ühistranspordiosakonna õigusnõunik Kristella Kukk (5676 7894, kristella.kukk@agri.ee) ja sama osakonna juhtivspetsialist Katrin Tambur (5851 6035, katrin.tambur@agri.ee). Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õiguskorraldusosakonna peaspetsialist Romet Viikmäe (625 6176, romet.viikmae@agri.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud õiguskorraldusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (5698 3427, leeni.kohal@agri.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga.

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu toetab 24. märtsil 2025 sõlmitud koalitsioonileppe 2025–2027 punktis 228 toodud üldpõhimõtte „Ettevõtluse kasvuks vähendada halduskoormust ja lihtsustame teenuseid ja regulatsioone“ ellu rakendamist.

Eelnõuga kavandatakse ühistranspordiseaduse redaktsiooni (RT I, 23.12.2024, 10) muutmine.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus.

2. Seaduse eesmärk

Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse (edaspidi *MSÜS*) § 8 kohaselt on erinõuetega majandustegevuse andmed kantud MTR-i või muusse samalaadsesse registrisse. MSÜS-i eesmärk oli koondada kõik erinõuetega majandustegevuste andmed ühte registrisse ja vältida MTR-i kõrval teiste seaduste alusel sätestatud erilisi järelevalveregistreid. Praegu peetakse teenindajakaartide üle arvestust ÜTRIS-es. Eelnõuga viiakse teenindajakaartide taotluste menetlemine ja teenindajakaartide väljastamine ÜTRIS-est üle MTR-i. Teenindajakaartide taotlemine ja nende menetlemine toimub juba praegu MTR-is, mistõttu ei ole vaja ÜTRIS-es olevate andmete üleviimise tõttu MTR-i olulises mahus arendada, samuti ei kaasne sellega olulisi rahalisi kulusi. Eelnõu eesmärk on tagada, et kodanike jaoks oleks kõik loa- ja teatemenetlused kättesaadavad ühest kohast, ning hoida kokku riigi kulusid, mis kaasnevad erinevate registre haldamise ja arendamisega.

Andmekoosseis on praegu majutatud Transpordiameti serveri ÜTRIS-es, kuid nimetatud andmekoosseisu majutamine lõpeb 2025. aasta lõpus.

Ühistranspordiseaduse reformimise tarbeks koostati väljatöötamiskavatsus¹ (edaspidi *VTK*), kus käsitleti ühe vajaliku muudatusena taksoveo teenindajakaardi andmete kandmist MTR-i. Kuna ühistranspordiseaduse suures mahus muutmine võtab aega, otsustati nimetatud muudatus suuremast eelnõust välja jätta, kuna selle puhul on tegemist ajakriitilise uuendusega ning seetõttu on selleks vaja eraldi kiireloomulist eelnõu.

VTK tagasisides pidasid huvigrupid muudatust vajalikuks ning seda põhjalikumalt ei kommenteerinud.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu on kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse ning teiste seadustega. Eelnõuga ei riivata isikute või ametkondade õigusi, kuna andmekoosseis tõstetakse mehhaaniliselt ühest registrist teise ning muudatuste tulemusel ei hakata töötleva rohkem andmeid kui varem. Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega ega Eesti Vabariigi jõustunud välislepingutega.

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist. Eelnõu §-s 1 sätestatakse ühistranspordiseaduse (edaspidi *ÜTS*) muudatused ning §-s 2 seaduse jõustumine 2026. aasta 1. jaanuaril.

Eelnõu § 1 punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks ÜTS-i § 58 lõike 3 punkt 5, millega jäetakse ÜTS-ist välja nõue esitada teenindajakaardi saamiseks isikut tõendavate dokumentide seaduse § 15 lõike 7 alusel kehtestatud nõuetele vastav foto. Kuigi teenindajakaardil on praegu foto, ei ole see praktikas isikusamasuse tuvastamiseks vajalik, sest selleks kasutatakse alati kehtivat isikut tõendavat dokumenti (nt ID-kaart). Teenindajakaart tõendab üksnes teenindaja tegutsemisõigust, mitte tema isikut.

Eelnõu § 1 punktiga 2 muudetakse ÜTS-i § 62 lõiget 3, mille kohaselt jäetakse MTR-is avaldatavate andmete loetelust välja nõue avaldada sõidukijuhi foto. Kuna teenindajakaardi taotlemiseks ei ole vaja enam fotot esitada ning MTR-is enam fotosid ei koguta, ei ole neid võimalik nimetatud registris avaldada.

¹ Kättesaadav Eelnõude infosüsteemist, toimiku number: 25-0516.

Eelnõu § 1 punktiga 3 muudetakse ÜTS-i § 73 lõiget 1. Nimetatud sättest jäetakse välja sõnad „ning välja antud teenindajakaartide“, sest ÜTRIS-e andmete koosseis muutub. Edaspidi ei peeta ÜTRIS-es enam arvestust teenindajakaartide üle.

Eelnõu § 1 punktiga 4 tunnistatakse kehtetuks ÜTS-i § 74 lõike 1 punkt 7. Nimetatud sätte kohaselt kuulusid ÜTRIS-e koosseisu ka teenindajakaartide andmed. Edaspidi peetakse teenindajakaartide andmete üle arvestust ainult MTR-is.

Eelnõu § 1 punktiga 5 tunnistatakse kehtetuks ÜTS-i § 75 punkt 8. Edaspidi ei ole teenindajakaardi andjal, kes on ÜTS-i § 13 lõike 1 punkti 5 ja § 55 kohaselt omavalitsusorgan või omavalitsusorgani volitatud isik, kohustust kanda ÜTRIS-esse andmeid teenindajakaartide kohta.

Eelnõu § 1 punktiga 6 muudetakse ÜTS-i § 77 lõiget 1. Kui praegu kajastuvad MTR-is andmed ühenduse tegevusloa, ühenduse tegevusloa koopia, tegevjuhi, taksoveoloa ja sõidukikaardi kohta, siis edaspidi kantakse sinna ka andmed teenindajakaardi kohta. Muudatusega luuakse teenindajakaardi andjale kohustus kanda asjakohased andmed MTR-i.

Eelnõu § 2 kohaselt jõustub seadus 2026. aasta 1. jaanuaril. Seaduse jõustumise ajaks on valitud 2026. aasta 1. jaanuar põhjusel, et vajalikud tehnilised muudatused ellu viia.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei ole kasutusele võetud uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

6. Seaduse mõjud

6.1. Kavandatav muudatus: ÜTS-i § 58 lõike 3 punkti 5 kehtetuks tunnistamine (eelnõu § 1 punkt 1)

Teenindajakaardi saamiseks ei ole teenindajakaardi taotlejal enam vaja esitada isikut tõendavate dokumentide seaduse § 15 lõike 7 alusel kehtestatud nõuetele vastavat fotot.

Sihtrühm: teenindajakaardi taotlejad, riigiasutused ja kohalikud omavalitsused

Kaasnev mõju: teenindajakaardi taotleja ei pea enam esitama teenindajakaardi taotlemisel nõuetele vastavat fotot ning teenindajakaardi andja ei pea kontrollima foto vastavust seaduses sätestatud nõuetele. Lisaks kaob vajadus fotot registris nõuetekohaselt töödelda ning säilitada. Seetõttu väheneb KOV-id ja piirkondlike ühistranspordikeskuste töö- ja halduskoormus, kui KOV-id on ühistranspordikeskustele andnud ÜTS-i § 15 lõike 2 alusel volituse teenindajakaartide andmiseks.

6.2. Kavandatav muudatus: MTR-is avaldatavate andmete loetelust sõidukijuhi foto väljajätmine (eelnõu § 1 punkt 2)

Sihtrühm: teenindajakaardi omanikud, riigiasutused ja kohalikud omavalitsused

Kaasnev mõju: edaspidi ei avalikustata teenindajakaardi omaniku fotot. Isiku foto eemaldamine teenindajakaardilt toob kaasa isiku privaatsuse suurenemise. Näiteks aitab muudatus vähendada riski, et taksojuhid satuvad soovimatu tähelepanu ohvriks, mis võib internetis või avalikus ruumis tuua kaasa isikuandmete väärkasutuse. Negatiivne mõju seisneb selles, et järelevalveasutustel on keerulisem isikuid tuvastada ning see muudab järelevalve teostamise aeganõudvamaks. Siiski saab järelevalve käigus tuvastada isikusamasuse muude meetodite abil, muu hulgas ID-kaardi abil. Ka taksoteenust kasutavatel klientidel võib olla raskem veenduda, et taksojuht on tegelikult sama isik, kellele teenindajakaart on väljastatud. Teenindajakaart väljastatakse tähtajatult ja seetõttu võib teenindajakaardil olev foto olla väga vana, mistõttu ei pruugi klient suuta foto abil isikusamasust tuvastada. Kahtluse korral saab klient kontrollida juhi õigust teenust osutada, küsides juhilt teenindajakaardi numbrit ning võrrelda seda MTR-i andmetega.

6.3. Kavandatav muudatus: ühistranspordiregistri andmete koosseisu muutmine (eelnõu § 1 punktid 3 ja 4)

Sihtrühm: riigiasutused ja kohalikud omavalitsused

Kaasnev mõju: mõju on positiivne riigiasutuste ja kohalike omavalitsuste korraldusele, kuna muudatuse tulemusena on võimalik kõik taksoveoga seotud dokumendid ja andmed (taksoveoluba, teenindajakaart ning sõidukikaart) leida ühest registrist.

6.4. Kavandatav muudatus: teenindajakaardi andja esitab teenindajakaardiga seotud andmed edaspidi MTR-i (eelnõu § 1 punktid 5 ja 6)

Sihtrühm: riigiasutused ja kohalikud omavalitsused

Kaasnev mõju: edaspidi on võimalik kõik taksoveoga seotud dokumendid ja andmed leida ühest registrist. See lihtsustab teenindajakaartide andjate tööd ja otsuste tegemist, kuna kõik andmed on kättesaadavad ühest registrist. Samuti välditakse seeläbi olukorda, kus liidestus kahe erineva registri vahel ei tööta ja andmed ei liigu ühest registrist teise. Seeläbi kaob vajadus hoida üleval X-tee liidestust, millega kaasneb kulude kokkuhoid, kuna see tähendab vähem arendusvajadust, hooldust ning IT-tuge. Lisaks toob muudatus kaasa haldus- ja töökoormuse vähenemise, kuna teenindajakaardi andjad ei pea enam edastama andmeid kahte erinevasse registrisse.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Registrite konsolideerimine vähendab dubleerimist ja sellega seotud kulusid, sest andmeid hoitakse edaspidi ainult MTR-is. Kulude kokkuhoid seoses seniste arenduskuludega võib jääda suurusjärku alla 2500 euro aastas.

Eelnõuga kavandatavate muudatuste rakendamisega ei kaasne lisakulusid riigieelarvest, sest MTR-is on kõik vajalikud arendused tehtud. Muudatusteks vajalike analüüsi-, arendus- ja juurutamistööde maksumus on hinnanguliselt 5000 eurot, mis kaetakse Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti eelarvest.

Teenindajakaarte väljastavatele kohalikele omavalitsustele ei muutu menetluse käigus midagi. Eelnõuga tehtavate muudatuste rakendamise tulemusena tekib rahaline kokkuhoid, sest kaob vajadus pidada arvestust teenindajakaartide üle ÜTRIS-es.

8. Rakendusaktid

Rakendusaktina on vaja muuta kehtiva Vabariigi Valitsuse 22. oktoobri 2015. a määrust nr 106 „Riikliku ühistranspordiregistri põhimäärus“, jättes põhimäärusest välja teenindajakaartidega seonduv. Rakendusakti kavand on toodud seletuskirja lisas 1.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2026. aasta 1. jaanuaril. Kavandatud jõustumisaeg on piisav väikesemahuliste tehniliste eeltööde tegemiseks ning muudetud normidega tutvumiseks.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu [25-0754](#) kooskõlastamiseks.

Samuti edastati eelnõu arvamuse avaldamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning kõigile üheksale ühistranspordikeskusele (Põhja-Eesti, Ida-Virumaa, Järvamaa, Jõgevamaa, Tartumaa, Kagu, Valgamaa, Viljandi ja Pärnumaa) ja kahele vallale (Saaremaa ja Hiiumaa).

Arvamuse esitas Eesti Linnade ja Valdade Liit. Teave arvamuse avaldajate ettepanekute ja märkustega arvestamise kohta on esitatud seletuskirja lisas 2.

Algatab Vabariigi Valitsus 22. septembril 2025. a

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)

Heili Tõnisson

Valitsuse nõunik